

Eerste financiële raming over 2022, begroting 2023 en doorkijk 2024-2025

In Onderweg is een inzicht op hoofdlijnen gegeven van de financiële situatie van de Duinzichtkerk. De stukken op de website dienen ter toelichting daarvan. Bijgaand de toelichting op de eerste raming van de financiële cijfers voor 2022 en begrotingen van Beheersstichting en Wijkstichting van de Duinzichtkerk voor 2023, waarmee de kerkenraad in december 2022 akkoord is gegaan¹. Het betreft de financiële cijfers over 2022 zoals ze zijn geraamd naar aanleiding van het overzicht van onze administratie tot 1 november, een begroting voor de twee stichtingen voor 2023 en een daarop gebaseerde doorkijk voor 2024 en 2025. Dat was een belangrijk besluit, want cf de statuten artikel 7 kunnen er alleen uitgaven worden gedaan voor posten van een vastgestelde begroting. In afwachting van de formele fusie van de stichtingen is een nieuwe administratieve indeling voor de inkomsten en uitgaven in 2023 gemaakt, waarmee het administratiekantoor nu werkt.

Enkele conclusies uit de cijfers zijn:

- In het totaalbedrag wijkt het zeer voorlopig te verwachten tekort van de Beheersstichting over 2022 als we afzien van een eenmalige gift van 50.000 niet veel af van wat was geraamd (63.550 plus gift tov 63.050 euro);
- Daar komt een nog niet berekend tekort van de Wijkstichting bij, dat enerzijds veroorzaakt wordt door de gedaalde beurskoersen en anderzijds door de grote uitgaven voor asbestsanering en verwarmingsleidingen. Hier staan wel twee grote legaten tegenover;
- Ook als we afzien van het effect van de eenmalige gift in 2022 loopt het geraamde tekort uit de 'lopende activiteiten' (de Beheersstichting) verder op: vooral door de gestegen energiekosten en te verwachten groot onderhoud in 2023 zal het dan ruim 84.000 bedragen om – zonder nieuwe besluiten over te verrichten groot onderhoud - vervolgens heel licht tot ongeveer 71.000 te dalen. We hebben dan al ingezet op meer inkomsten. Daar komt het (deels boekhoudkundige) verlies van de Wijkstichting bij;
- Op deze wijze is binnen ruwweg 15 jaar al het door onze voorgangers gespaarde geld op;
- De kerkenraad heeft een maximum voor verbouwing kapel afgesproken. De noodzaak van asbestsanering hangt daarmee samen. Voor asbestsanering en verwarmingssysteem was 135.000 euro gereserveerd, maar is naar schatting 168.618 aan asbestsanering plus 118.863 voor de warmteleidingen onder de kerk besteed. Na de kerkenraadsvergadering van december zijn hier nog aanvullende kosten voor metselwerk en isolatie van de warmteleiding, en voor de architect bijgekomen. Inclusief naar schatting 50.000 voor de miva toiletten en de eerder in 2022 gemaakte voorbereidingskosten voor de verbouwing van de kapel (architect, technisch bureau) a 17.852 is het geheel van de extra kosten momenteel ruim 230.000 euro² en resteert van het maximaal te besteden bedrag uit kerkelijke middelen voor deze verbouwing (700.000 euro) nog minder dan 470.000 euro voor verdere plannen. De kerkenraad heeft bevestigd dat dit een niet te overschrijden grens is, gegeven de overige jaarlijkse tekorten.

---

¹ Daar waar dat mogelijk en zinvol was zijn toelichtingen geactualiseerd.

² Ten tijde van de kerkenraadsvergadering bedroeg dit 220.333 euro.

Toelichting op eerste raming Beheersstichting 2022

Van het kerkelijk administratiebureau hebben we de cijfers tot en met 1 november ontvangen. Deze zijn door penningmeester met behulp van het Kerkelijk Bureau verwerkt tot een zo goed mogelijke verwachting voor het hele jaar. Daarin zitten nog forse onzekerheden³. Zo hebben we te maken met moeilijk te begrijpen cijfers van energiemeters waarover contact is met de energieleverancier en netbeheerder. We kregen een grote extra gift van 50.000. Los hiervan en van de onzekerheden over de rest van dit jaar is het grote begrote tekort (63.150) vrijwel gerealiseerd. Een dergelijk tekort was in de recente geschiedenis van de Duinzichtkerk nog nooit voorgekomen.

De 'financiële bijdragen' zijn bij elkaar daarmee hoger dan geraamd. Afgezien van de collecten waren alle giften in een enkele post geraamd. Afgezien van de grote extra gift van 50.000 euro blijft het geheel van de andere iets achter bij de begroting, ondanks extra giften voor bijvoorbeeld muziek en giften voor het afscheid van de vorige organist die gelijk zijn aan de daarvoor gemaakte kosten. De 'verhuur gebouwen' is fors hoger dan begroot door een grotere verhuur van de kerkzaal/kapel en hogere opbrengst van de verhuur doordat we nu ook op de catering verdienen (de bereiding daarvan wordt nu deels in eigen beheer gedaan). De personeelskosten zijn marginaal lager dan begroot, vooral omdat er minder beroep gedaan hoefde te worden op 'overige personeelskosten'. De totale onderhoudskosten zijn aanmerkelijk hoger dan begroot, door veel hogere schoonmaakkosten – waardoor het ook veel schoner is -, hogere naar het zich doet aanzien incidentele kosten voor onderhoud en stemming van het orgel en in 2022 nog licht hogere energiekosten (zij het dat hier van onzekerheid sprake is door onheldere meters en een met grote vertraging ontvangen teruggave van energiebelasting). Het wijkblad Onderweg blijft vrijwel binnen de begroting. De kosten voor de Eredienst zijn enigszins diffuus omdat hier ook inkoop van catering voor de verhuur onder is geboekt. Dat het geheel dus wat hoger is dan begroot is niet zorgwekkend, omdat daar bij de verhuur hogere inkomsten tegenover staan. De uitgaven voor Duinzichtgesprekken zijn lager dan geraamd (en hier staan inkomsten tegenover). De totale uitgaven voor Activiteiten zijn hoger dan geraamd door vooral grotere uitgaven rond Kerstavond. De totale uitgaven voor administratie en beheer zijn weliswaar omvangrijk, maar vrijwel zoals geraamd. Tussen de posten is hier van kleine verschillen naar boven of beneden sprake.

Toelichting op eerste raming jaarcijfers 2022 Wijkstichting

Een goede eerste indruk van de jaarcijfers van de Wijkstichting was in december nog niet te geven. Evident is dat de beurskoersen gedaald zijn. Mede omdat we halverwege het jaar besloten het aandeel liquiditeiten te vergroten vanwege grote te verwachten uitgaven voor onderhoud en volgend jaar voor verbouwing kapel is deze daling voor de kerk echter relatief bescheiden⁴. Omdat aandelen en obligaties zijn verkocht is ook het gerealiseerde dividend iets lager dan geraamd, maar zijn ook de bankadvieskosten wat lager. We ontvingen met grote dankbaarheid twee legaten.

Aan asbestsanering en aanleg van nieuwe verwarmingsleidingen is in totaal geschat 287.481 euro uitgegeven. Hier is nog ruim 10.000 euro bijgekomen voor isolatie van de warmteleidingen en bijbehorend metselwerk en voor kosten van de architect. Het bedrag voor de asbestsanering (168.618) heeft geen waarde gecreëerd en zal daarom in een keer worden afgeschreven. De aanleg van verwarmingsleidingen heeft daarentegen wel waarde gecreëerd en zal worden geactiveerd en in 10 jaar afgeschreven. Er was een reservering op de balans van 135.000 voor deze werkzaamheden.

---

³ Ook aan het eind van 2022 zijn deze nog niet geheel opgelost, omdat nog geen totale eindafrekening van de energiekosten is verkregen. De indruk is wel dat de lagere thermostaat in kosten scheelt!

⁴ In 2022 is een resultaat van -8,1% op de financiële bezittingen behaald, inclusief de bankadvieskosten. Over het geheel van 2018-2022 is het licht positief.

Deze is afgetrokken van de kosten voor de asbestsanering. In totaal is aan deze werken dus ongeveer 165.000 meer uitgegeven dan was gereserveerd⁵.

De Kerkenraad heeft besloten dat deze extra uitgave ten laste komt van het maximaal vastgestelde budget van 700.000 voor de verbouwing van de kapel. Als eerste onderdeel van de verbouwing is een miva toilet gerealiseerd, wat inclusief kosten voor de architect ruim 50.000 euro kost. Inclusief voorbereidende kosten van 17.582 voor architect en bouwkundig advies. In totaal is daarmee ruim 230.000 euro uitgegeven en is vanuit kerkelijke middelen nog iets minder dan 470.000 beschikbaar voor de verbouwing.

Voor de eerste fase van de statutenwijziging – de naamsverandering – is ruim 5.000 aan de notaris betaald. Het eind van de tweede fase is in zicht. In totaal is voor de statutenwijziging 10.000 aan kosten geraamd.

Afgesproken is dat grote (meer dan 500 euro) uitgaven aan onderhoud, installaties, inventaris en herinrichting worden geactiveerd, d.w.z. de uitgaven worden niet geheel in de jaarrekening van het jaar van uitgave verwerkt maar over een aantal jaren afgeschreven. Deze afschrijvingstermijn is afhankelijk van de boekhoudkundige levensduur van de investering: 10 jaar voor begroot onderhoud en verbouwingen, 5 jaar voor sommige inventarissen en installaties en 3 jaar voor andere. Dit impliceert dat een bepaalde grote uitgave in een bepaald jaar boekhoudkundig niet geheel voor rekening van dat jaar komt en dat in het verleden gedane uitgaven nog jarenlang in de jaarcijfers doortellen. Zo hebben we nog jarenlang boekhoudkundig te maken met de verbouwing van de pastorie, maar komt bijvoorbeeld de te verwachten verbouwing van de kapel boekhoudkundig maar zeer ten dele ten laste van 2023.

Dit betekent dat we in de praktijk op twee dingen moeten letten: enerzijds hoe het gaat met het 'cash geld', d.w.z. kunnen we betalen wat we uitgeven, en anderzijds hoe totale jaarcijfers zich ontwikkelen, 'hoelang houden we dit vol'? Ik kom hier na behandeling van de bedragen op terug.

Begroting 2023 en meerjarenbeeld 2024-2025

Als alles goed gaat hebben we vanaf volgend jaar nog maar 1 stichting. Maar nu hebben we er 2. Er is voor gekozen de begroting op te stellen aan de hand van de administraties van de huidige 2 stichtingen, zodat ook een vergelijking met de begroting en raming voor 2022 gemaakt kan worden.

We ramen dat – los van niet te plannen bijzondere giften - de baten uit activiteiten licht toenemen, iets meer dan de inflatie. Dit veronderstelt een voortdurende inzet op realiseren van inkomsten uit de Kerkbalans en daarnaast het maken van nieuwe afspraken⁶. Bij de Duinzichtgesprekken staan uitgaven tegenover inkomsten, maar het is beter deze apart te administreren. In beginsel zullen er nog meer inkomsten mogelijk zijn – zo zijn die er nu voor de extra muziek bij kerkdiensten – maar het is onvoorzichtig te begroten dat deze er altijd zullen blijven. We ramen hier dus voorzichtig. Dat doen we niet helemaal bij de verhuur. Daar begroten we na de verbouwing een toename van inkomsten uit verhuur van ruimtes in het kerkgebouw. Als daar wordt verbouwd is dit ook nodig. Bij pastorie en kosterwoning wordt alleen met enige inflatie rekening gehouden. De huur van de kosterwoning is contractueel inclusief energiekosten.

---

⁵ In het kerkenraadsbesluit was van lagere bedragen sprake, omdat de laatste kosten voor warmteleiding en architect als PM-post waren opgenomen.

⁶ Naar aanleiding van voorstellen van de kerkrentmeesters bij deze begroting heeft de kerkenraad een werkgroep in het leven geroepen die nadenkt over vergroting van inkomsten.

Tegenover de baten staan de lasten. De loonkosten nemen toe of een veronderstelde inflatie. Er wordt niet vanuit gegaan dat de komende drie jaar een groot beroep gedaan hoeft te worden op 'overige personeelslasten': we verwachten geen grote verschuiving in het bestand van mensen die voor de kerk werken. Het te verwachten onderhoud van kerk en andere gebouwen is opgesteld in overleg met de daarvoor verantwoordelijke kerkrentmeester. In 2023 is voorzien dat de elektriciteitskast grondig vernieuwd wordt en wordt het onderhoud aan de goten afgerond. Vanaf 2024 is nog niet doordacht welk groot onderhoud nodig is, maar is daarvoor een forse stelpost gemaakt. Er is een extern opgestelde lijst van aandachtspunten onderhoud. De raming van het onderhoud heeft altijd vooral een opwaarts risico: er kan plotseling iets gebeuren wat wel op de aandachtslijst staat, maar genoteerd was als minder urgent. In 2022 zijn we overgestapt naar een professioneel schoonmaakbedrijf, dat beter schoonmaakt maar veel duurder is. De grote boosdoener wordt hier gevormd door de energiekosten. Het door Energie voor Kerken nieuw afgesloten driejarige energiecontract legt de prijzen in 2023 vast op een niveau dat globaal overeenkomt met een verviervoudiging van de totale prijs (incl. netkosten, vaste leveringskosten, energiebelasting). De kerkenraad heeft daarop besloten de temperatuur in de kerk te verlagen tot 10 graden buiten gebruik en 15 graden bij gebruik. Inclusief de besparing die plaatsvindt door de nieuwe warmteleiding, bijbehorende installaties en voorlopige verwachting van meteorologen dat deze winter matig zal blijven ramen we een bedrag dat iets minder is dan het drievoudige is van wat in 2021 werd besteed. Voor 2024 en 2025 is dat nogal speculatief omdat we noch weten wat deze besparing oplevert, noch de te verwachten prijzen kennen. Andere posten inzake onderhoud en beheer van de gebouwen wijzigen weinig. Er is een nieuw, iets goedkoper, contract gesloten voor het drukken van het blad *Onderweg*. Nodig blijft dat lezers hiervoor een vrijwillige bijdrage overmaken. De post *Eredienst* omvat ook de kosten voor catering bij verhuur – wat enigszins oneigenlijk is en in een nieuw administratief format zal worden recht gezet – die parallel aan de hogere verhuur toenemen. Nu er een actieve cantorij is, is logisch dat deze van muziekboeken wordt voorzien. Voor de *Duinzicht* gesprekken worden kosten gemaakt, waar inkomsten tegenover staan. De bedragen voor *Activiteiten* nemen toe omdat voorzien is een steeds fraaiere op de buurt gerichte Kerstavond te organiseren. Tot slot zijn er middelen nodig voor administratie en beheer. De grootste daarvan is het bedrag voor het bureau dat de financiële administratie verzorgt. Sommige andere bedragen nemen iets toe, andere iets af. Bij elkaar worden deze vrijwel ongewijzigd geraamd.

De bank adviseert ons slechts rekening te houden met de dividenden van de aandelen en obligaties die de kerk bezit. De beurskoers is te onzeker om op een toename daarvan te speculeren. Soms ontvangen we naast de bijzondere giften ook legaten, maar dit kan uiteraard niet worden geraamd. Volgens de nieuwe statuten is er geen accountantscontrole meer nodig; dit geldt ook voor 2022.

Ten slotte

Als gezegd is de begroting opgesteld in een turbulente omgeving en kent deze vele onzekerheden. Maar bij huidige inzichten moeten we bij de financiën van de huidige Beheersstichting rekening houden met een jaarlijks tekort dat eerst fors oploopt – vooral door noodzakelijk groot onderhoud en gestegen energiekosten – om daarna jaarlijks licht te dalen, vooral vanwege toenemende verhuuropbrengst. Ook op de Wijkstichting boeken we door oplopende afschrijvingen verlies. Op de bank beschikt de Wijkstichting medio november over 1,59 mln euro. Voor het in 2022 te betalen warmtesysteem onder de kerk en de miva toiletten gaat daar nog ruwweg 170.000 vanaf. De bank adviseert ons om rekening te houden met een meerjarige jaarlijkse netto opbrengst van het vermogen van 10.000 (wat op termijn uiteraard daalt). Als we het gemiddelde jaarlijkse tekort van Beheer- en Wijkstichting samen op ruim 100.000 euro stellen en daar deze opbrengst vanaf halen kan de Duinzichtkerk nog ruwweg 15 jaar vooruit. Anders gezegd: in een zesde van de tijd dat

degenen voor ons het vermogen bijeen hebben gebracht maken wij het op. Er is dus alle reden strak vast te houden aan gemaakte afspraken over de financiën, zuinig te zijn met uitgaven en verder te zoeken naar nieuwe inkomsten die in lijn zijn met onze maatschappelijke doelstelling.

Namens de kerkrentmeesters, Pieter Boot, penningmeester, 30 november 2022, geactualiseerd op 27 januari 2023.